

Návrh sídelní zeleně v obci Svatava

Podklad pro zpracování Studie systému sídelní zeleně

Identifikační údaje

Název projektu: Urbanistická studie Svatava
Část: Návrh sídelní zeleně v obci Svatava
– Podklad pro zpracování Studie systému sídelní zeleně

Katastrální území: Svatava (k.ú.760021)

Zadavatel: Městys Svatava
ČSA 277
357 03 Svatava
IČ: 00573141
DIČ: CZ00573141
ID Datové schránky: kb9amky

Zhotovitel: A8000 s.r.o.
Radniční 136/7
370 01 České Budějovice
IČ: 46680543
DIČ: CZ46680543

Pražská pobočka:
A8000 s.r.o.
Partyzánská 18/23
170 01 Praha 7

Autorský tým: Martin Krupauer, Pavel Kvintus, Martin Sedmák, Monika Ohrazdová,
Jakub Naništa, Barbora Brabcová, Ruby Pavoučková

Vypracoval(a): Ruby Pavoučková

Datum: červen 2025

Obsah

1. Průzkumy a rozbor

Textová část

- a) Popis území
- b) Rozbor podkladů a terénní průzkumy
- c) Vyhodnocení aktuálního stavu sídelní zeleně

Grafická část

- a) Výkres širších vztahů M 1:10 000
- b) Pasport zeleně M 1:5000

2. Návrh řešení sídelní zeleně v obci

Textová část návrhu

- a) Rozvojové osy a uzly systému sídelní zeleně
- b) Návrh sídelní zeleně
- c) Detail 1: Nové Náměstí
- d) Vyhodnocení vlivu návrhu na projekt PPO Svatava

Grafická část návrhu

- a) Výkres širších vztahů M 1:10 000
- b) Výkres sídelní zeleně M 1:5000

3. Přílohy

Úvod

Návrh sídelní zeleně v obci Svatava byl vypracován na žádost zadavatele jako jedna ze součástí urbanistické studie městyse Svatava.

Využití a cíle dokumentu

Tento dokument slouží jako podklad pro budoucí vypracování samostatné Studie systému sídelní zeleně, která bude zpracována dle metodického rámce MŽP z roku 2023 („Metodický rámec zpracování studie systému sídelní zeleně jako samostatně podporovaného opatření v rámci operačního programu životní prostředí 2021-2027“).

V rámci tohoto dokumentu byla provedena rámcová analýza a zhodnocení současného stavu systému zeleně jako celku. Analýza současného stavu jednotlivých objektů zeleně (základních ploch zeleně) je součástí samostatného dokumentu *Pasport ploch zeleně* (Ing. Nechanický, 04/2025).

Podklady a metodický rámec

Dostupné podklady pro vypracování Návrhu sídelní zeleně v rámci Urbanistické studie Svatava:

- Pasport ploch zeleně (duben 2025, Ing. Nechanický)
- Katastrální mapa v .dwg formátu
- Letecké snímky (ortofoto)
- Vlastní terénní průzkumy, fotodokumentace a rešerše řešeného území (duben 2025). Následováno vyhodnocením a interpretací aktuálního stavu, které se propsalo do návrhu sídelní zeleně.

Jelikož se jedná pouze o podklad pro budoucí Studii systému sídelní zeleně, není tento dokument zpracován v doslovném souladu s dokumentem „Metodický rámec zpracování studie systému sídelní zeleně jako samostatně podporovaného opatření v rámci operačního programu životní prostředí 2021-2027“, ale dle vlastní interní metodiky s rámcovým přihlédnutím k zmíněnému metodickému rámci MŽP z roku 2023 pro relevantnost v budoucím projektovém použití.

1. Průzkumy a rozbory

Textová část

a) Popis území

Geomorfologické podmínky

Obec Svatava se nachází v Karlovarském kraji, konkrétně v okrese Sokolov. Z geomorfologického hlediska spadá do následujících jednotek:

Geomorfologické zařazení:

- **Geomorfologická provincie:** Česká vysočina
- **Subprovincie:** Krušné hory a podkrušnohorská oblast
- **Oblast:** Podkrušnohorská oblast
- **Celek:** Sokolovská pánev
- **Podcelek:** Sokolovská kotlina

Charakteristika území:

- Sokolovská pánev je terciérní sníženina mezi Krušnými horami a Slavkovským lesem, vyplněná usazeninami z třetihor a čtvrtohor.
- Území je relativně ploché až mírně zvlněné, s výraznou antropogenní činností (těžba hnědého uhlí, rekultivace).
- Nadmořská výška v okolí Svatavy se pohybuje přibližně mezi 400 a 500 m n. m.
- Geologicky se zde nachází neogenní sedimenty a hnědouhelné sloje, v hlubších vrstvách i horniny svrchní křída a starší paleozoické útvary.

Vodní prvky a eroze:

- Řešeným územím protéká řeka Svatava, která má charakter říční nivy s typickými fluviálními formami (např. meandry, terasy).
- Oblast má nízký až střední erozní potenciál, díky rovinnatému charakteru terénu.

Antropogenní vlivy:

- Silně ovlivněné těžbou hnědého uhlí – důlní činnost výrazně modelovala krajinu.
- Rekultivace původní těžební krajiny vedla k vytvoření nových terénních forem (např. haldy, jezera).

Geologické podmínky

Geologické podmínky řešeného území jsou úzce spjaty s polohou v rámci Sokolovské pánve, která je významnou hnědouhelnou pánví. Hlavní geologické rysy:

Geologické zařazení

- **Geologická jednotka:** Sokolovská pánev
- **Tekto-genetická oblast:** Podkrušnohorská oblast
- **Regionálně-geologická provincie:** Bohemikum

Geologická stavba území

- **Neogenní sedimenty (třetihory – miocén):**
 - Tvoří hlavní výplň Sokolovské pánve.
 - Jedná se především o:
 - Písky, jíly, šterky
 - Uhelné sloje (zejména hnědé uhlí)
 - Tyto usazeniny vznikly ve sladkovodním a močálovitém prostředí.

- Hnědouhelné sloje byly důvodem k rozvoji hlubinné i povrchové těžby (včetně oblasti Svatavy).
- **Paleogenní a starší sedimenty:**
 - Ve větších hloubkách se nacházejí sedimenty svrchní křídy.
 - Podloží tvoří především paleozoické horniny (zejména fylity, ruly a svory).

Tektonické podmínky:

- Oblast je ovlivněna podkrušnohorským zlomem, který odděluje Krušné hory od pánve. V blízkosti Svatavy probíhá řada druhotných zlomů, které hrály roli při subsidenci pánve a kumulaci uhelných ložisek.

Vulkanismus

- Ve vzdálenějších částech Sokolovské pánve se nacházejí zbytky třetihorního vulkanismu, například čediče a nefelinity (např. u Komorní Hůrky).
- V bezprostředním okolí Svatavy se však výrazné vulkanické horniny nevyskytují.

Hydrogeologické podmínky

- Oblast je bohatá na podzemní vody ve štěrkopíscích a uhelných sedimentech.
- Řeka Svatava a její niva významně ovlivňují hladinu podzemní vody.
- Místa jsou přítomny sírany a železité sloučeniny v důsledku důlní činnosti.

Antropogenní vlivy

- Intenzivní těžba hnědého uhlí (hlubinná i povrchová) změnila přirozenou geologickou stavbu.
- Vznikly antropogenní sedimenty – navážky, výsypky, haldy.
- Důlní činnost způsobila deformaci podloží a místa poklesy terénu.

Pedologické podmínky

Pedologické podmínky Svatavy jsou úzce spjaty s jejím geomorfologickým a geologickým kontextem popsaným výše. Zejména s umístěním v Sokolovské pánvi, s historií těžby uhlí a s říční krajinou řeky Svatavy, která protéká napříč celým řešeným územím.

Hlavní půdní typy

- **Nivní půdy (fluvizemě)**
 - Vyskytují se podél řeky Svatavy a jejích přítoků.
 - Vznikly na říčních naplaveninách (štěrky, písky, jíly).
 - Jsou úrodné, s dobrou zásobou humusu a vláhy.
 - Hodí se pro zemědělské využití, především louky, pastviny a zahrady.
- **Hnědé půdy (kambizemě)**
 - Nacházejí se na zvětralinách třetihorních sedimentů a v mírně zvlněných polohách mimo nivy.
 - Mají střední až dobrou úrodnost, závislou na hloubce a skeletovitosti.
 - Využívají se převážně jako orná půda nebo pastviny.
- **Antropogenní půdy (technosoly, rekultiváty)**
 - Výrazně zastoupeny v oblastech bývalé těžby uhlí a rekultivací (haldy, výsypky).
 - Původní půdní pokryv byl zničen těžební činností.
 - Nově vzniklé půdy jsou:
 - Vytvořené navážkami, hlušinou a odpady.
 - Často mělké, nestabilní a málo úrodné (zpočátku).

- Postupně rekultivovány a zlepšovány (např. výsadbou travin, lesů, zemědělským využitím).

Půdní vlastnosti

- Hloubka půdního profilu: výrazně variabilní – od hlubokých nivních půd po mělké technosoly.
- Textura: převážně hlinitá až písčitohlinitá, v nivách často jílovitá.
- Kyselost (pH): většinou mírně kyselé až neutrální; v těžebních oblastech může být pH nižší (kyselé reakce z oxidace sulfidů).
- Vodní režim: nivní půdy mají dobrou retenci vody; technosoly často špatně propustné nebo naopak nadměrně vysychavé.

Antropogenní vlivy

- Těžba uhlí a průmyslová činnost (zejména ve 20. století) způsobily:
 - Odstranění původních půd.
 - Znečištění těžkými kovy a sírany.
 - Vznik rekultivovaných ploch s uměle vytvořeným půdním profilem.

Klimatické podmínky

Svatava se nachází v mírně teplé klimatické oblasti, ovlivněné nadmořskou výškou (cca 400–500 m n. m.), blízkostí Krušných hor a polohou v Sokolovské pánvi.

Klimatická klasifikace

Podle **Quittovy klimatické klasifikace** (ČR):

- **Klimatický region:** MT7 – mírně teplý, vlhký, vrchovinný
 - Krátké a mírné léto.
 - Dlouhá a mírně chladná zima.
 - Vyšší vlhkost a srážky oproti nížinám.

Teplotní charakteristiky

- **Průměrná roční teplota:** cca 6,5–7,5 °C
- **Červenec (nejteplejší měsíc):** průměrně 16–17 °C
- **Leden (nejchladnější měsíc):** průměrně -2 až -4 °C
- Vlivem blízkosti hor může docházet k inverzím a častějším mlhám, zejména v zimě.

Srážkové poměry

- **Průměrné roční srážky:** cca 600–800 mm
 - Nejvíce srážek spadne v letním období (červen–srpen).
 - Zima bývá mírně suchá s častými sněhovými srážkami.
- Poloha v pánvi znamená časté srážkové stíny, ale blízké Krušné hory přispívají ke zvýšení srážek.

Zimní podmínky

- Počet dnů se sněhovou pokrývkou: cca 50–80 dní ročně.
- Mrazy mohou být intenzivní, zvláště při jasné obloze a inverzním počasí.

Větrné poměry

- Větry vanou nejčastěji ze západu a severozápadu.
- Rychlost větru je střední, ale v zimě mohou být nárazové větry výraznější.
- Terén Sokolovské pánve však částečně tlumí extrémní větrné jevy.

Vegetační období

- Délka vegetačního období: cca 170–190 dní
- Vzhledem k drsnějším klimatickým podmínkám se oblast hodí spíše pro pastevectví, lesnictví a méně náročné plodiny.

Biogeografické podmínky

Řešená oblast je součástí významných přechodových zón mezi nížinnou a vrchovinnou vegetací a je ovlivněna také antropogenní činností, zejména již zmíněnou těžbou uhlí.

Biogeografické zařazení

- **Biogeografická provincie:** Středoevropská listnatá oblast
- **Bioregion:** Chebsko-Sokolovský bioregion (č. 1.26)
- **Fytogeografická oblast:** Hercynská oblast (Hercynská podprovincie)
- **Fytogeografický obvod:** Českolesko-Krušnohorský

Vegetační stupeň a potenciální přirozená vegetace

- **Vegetační stupeň:** kontinentální 3. a 4. vegetační stupeň dubobukový a bukový.
- **Potenciální přirozená vegetace bioregionu:** doubravy, bažinné olšiny a slatiny. Pro řešené území Svatavy se pak dle mapy potenciální přirozené vegetace České republiky a její rekonstrukční mapy jedná o oblasti bikových a jedlových doubrav (*Luzulo albidae-Quercetum petraeae*, *Abieti-Quercetum*):
 - **Biková doubrava** s dominantním dubem zimním (*Quercus petraea*) se vyznačuje slabší příměsí až absencí méně či více náročných listnáčů – břízy (*Betula pendula*), habru (*Carpinus betulus*), buku (*Fagus sylvatica*), jeřábu (*Sorbus aucuparia*), lípy (*Tilia cordata*), na sušších stanovištích i s přirozenou příměsí borovice (*Pinus sylvestris*). Dub letní (*Quercus robur*) se objevuje jen na relativně vlhčích místech, zejména v jižní polovině Čech. Zmlazené dřeviny stromového patra jsou nejdůležitější složkou slabě vyvinutého patra keřového, kde se též častěji objevuje krušina olšová (*Frangula alnus*) a jalovec obecný (*Juniperus communis*).
 - Podobná druhová garnitura je typická i pro **jedlové doubravy**, indikované kromě výskytu dubů (*Quercus petraea*, *Q. robur*) i přítomností jedle (*Abies alba*) ve stromovém, příp. i keřovém patru.
 - Biková a jedlová doubrava představují edafický klimax na živinami chudých substrátech (ruly, žuly, svory, kyselé břidlice aj.) v planárním a zvláště kolinním stupni se subkontinentálním klimatem. Často však stoupají i výše, zejména jedlová doubrava vázaná na relativně chladnější a vlhčí polohy než biková doubrava (Z. Neuhäslová a kol.: Mapa potenciální přirozené vegetace České republiky, Academia Praha, 2001).

Současná vegetace

- **Lesy:**
 - Často sekundární skladba (uměle vysazené) – převažuje borovice a smrk ztepilý, místy modřín. Četný je výskyt rekultivovaných výsypek, které jsou osazeny travinami, keři a pionýrskými dřevinami (např. bříza, osika).
- **Zemědělská půda:**
 - Převažuje orná půda, dále postindustriální lada na plochách postižených těžbou, méně pak louky a pastviny.
- **Vlhké biotopy:**
 - V okolí řeky Svatavy a na starých těžebních místech (např. mokřady, tůně, nivní louky). Unikátem v rámci bioregionu je mokřad Soos.

Fauna

- **Původní (přirozená) fauna:**
 - Savci: srnec, jelen, prase divoké, liška, zajíc, ježek
 - Ptáci: strakapoud, poštolka, čáp bílý, káně lesní, drozd zpěvný

- Obojživelníci: skokan hnědý, ropucha obecná
- Rybí společenstva: v řece Svatavě – pstruh potoční, střevele, vranka
- **Specifika těžebních oblastí:**
 - Rekultivovaná území často osidlují ruderalní a pionýrské druhy – např. zajíci, drozdi, špačci, čejky, v tůních vážky, rosničky, čolci.

Ochrana přírody

- V bezprostřední blízkosti Svatavy nejsou velkoplošná chráněná území.
- V širším okolí:
 - Slavkovský les (CHKO)
 - Krušné hory (Natura 2000, evropsky významné lokality)
- Část řešeného území spadá do ÚSES (územní systém ekologické stability) – biokoridory podél vodních toků a remízků.

Základní urbanistická charakteristika území

Urbanistická charakteristika řešeného území je ovlivněna zdejší industriální minulostí, polohou obce v údolí řeky Svatavy, a také těsností vazby na město Sokolov.

Urbanistický typ sídla

- Svatava je typické průmyslové sídlo s dělnickým charakterem, které se rozvinulo především ve 2. polovině 19. století v souvislosti s těžbou uhlí a rozvojem železnice.
- Zástavba má charakter:
 - Zahuštěného liniového sídla podél hlavních komunikací a železnice.
 - Vložených obytných enkláv (dělnické kolonie, sídliště).
 - Rozptýlených výrobních a skladových areálů.

Struktura zástavby

- **Historické jádro:**
 - Původní vesnická zástavba (zčásti zachována) – zemědělské domy a rodinné domky.
 - Část zástavby je rekonstruovaná, jiná degradovaná či opuštěná.
 - Průmyslová a těžební zóna:
 - Bývalý důlní závod, sklady, dílny, překladiště – dnes částečně brownfieldy.
 - Železniční trať Sokolov–Klingenthal jako klíčová osa.
- **Dělnické kolonie a sídliště:**
 - Typické řadové domky pro zaměstnance dolů (1. polovina 20. stol.).
 - Po roce 1945 – výstavba panelových domů a nižší blokové zástavby.
- **Nová výstavba:**
 - Po roce 1990 spíše omezená – rodinné domy v okrajových částech.
 - Rekonstrukce některých starších objektů, ale urbanistická struktura zůstává nezměněna.

Funkční využití území

- **Bydlení:** směs rodinných domů, dělnických kolonií, bytových domů.
- **Průmysl a výroba:** převážně brownfieldy po těžbě a zpracování uhlí.
- **Doprava:** železnice, silnice II. třídy, zastávky MHD ze Sokolova.
- **Občanská vybavenost:** základní – škola, obecní úřad, pošta, obchod, sportovní areál.
- **Zeleň a rekreace:** pásy zeleně podél řeky, okrajové louky, části rekultivovaných ploch.

Komunikační síť

- Svatava leží na železniční trati Sokolov–Klingenthal.
- Napojení na silnici II/210 (směr Sokolov – Kraslice).
- Silniční síť má strukturu typickou pro údolní liniová sídla – většina zástavby je podél hlavní silnice a železnice.
- Místní komunikace tvoří síť krátkých ulic a slepých větví.

Prostorové členění

- Obec se dělí na části:
 - **Stará Svatava** – původní vesnická struktura
 - **Dělnická kolonie** – zahuštěná řadová výstavba
 - **Horní Svatava / nové sídliště** – poválečná výstavba
 - **Průmyslové zóny** – v okolí železnice a bývalého dolu

Limity v území

Dopravní infrastruktura – limity

- **Územní průchodnost**
 - Obec je protáhlá v údolí, rozvoj zástavby je omezen svahy, řekou a železnicí.
 - Hlavní silnice (II/210) a železnice omezují možnosti přirozeného rozšíření zástavby.
- **Železniční trať (Sokolov–Kraslice–Klingenthal)**
 - Dělí obec fyzicky i funkčně – železnice tvoří bariéru, zhoršuje průchodnost a bezpečnost (zejména pro pěší).
 - Omezuje napojení místních komunikací, zvyšuje hlučnost a emisní zátěž.
- **Silniční síť**
 - Nedostatečná kapacita a kvalita místních komunikací – úzké profily, stáří, opotřebení.
 - Chybějící obchvat – veškerá doprava (včetně nákladní) prochází přímo obcí.
 - Místy nedostatek parkovacích ploch (zejména u bytových domů).
- **Doprava v klidu**
 - Starší zástavba nepočítá s vysokým podílem automobilismu – kapacitní problémy s parkováním.

Technická infrastruktura – limity

- **Vodovod a kanalizace**
 - Obec je napojena na veřejný vodovod, zásobování je stabilní.
 - Kanalizační síť je částečně neoddělená (dešťová + splašková) – riziko přetížení, ekologické zátěže.
 - ČOV (čistírna odpadních vod) je mimo obec – nutná pravidelná údržba čerpacích stanic.
- **Elektro a plyn**
 - Rozvody elektřiny jsou stabilní, ale částečně zastaralé, s vyššími ztrátami.
 - Plynofikace obce je zajištěna, avšak ne všechny domy jsou napojeny (zejména ve starší zástavbě).
- **Teplárenství**
 - Historicky napojení na centrální zdroje tepla (z průmyslových areálů), dnes často přechod na individuální vytápění.
 - Možnosti efektivní sítě CZT (centrální zásobování teplem) jsou limitované z hlediska ekonomiky i technického stavu.
- **Odpady**
 - Obec má sběrné místo, ale chybí kapacity pro některé druhy odpadů.

- Likvidace průmyslových a těžebních zátěží je nákladná a zdlouhavá.

Další významné limity

- **Staré důlní struktury**
 - Riziko poddolování, nestability podloží – vyžaduje geologický monitoring (zejména při nové výstavbě).
 - V území mohou být zaniklé šachty, propady, znečištěné zeminy.
- **Ekologické zátěže**
 - Staré brownfieldy (bývalé doly, sklady, průmyslové objekty) mohou být kontaminované (těžké kovy, ropné látky apod.).
 - Tyto plochy jsou limitou pro bydlení nebo veřejné využití, vhodné spíše k rekultivaci nebo lehké výrobě.
- **Záplavové území řeky Svatavy**
 - Část obce (především v nivě) leží v aktivní zóně záplavového území – omezení nové výstavby, nutnost protipovodňových opatření.
- **Památková a stavební regulace**
 - Některé objekty mají památkovou nebo urbanistickou hodnotu – omezuje možnosti jejich přestavby či demolice.

Základní demografické údaje

Populační údaje, vývoj a demografický trend

- V roce 2024 evidováno 1 659 obyvatel – značí mírný nárůst či stabilizaci napříč lety (nárůst o cca 60 osob od roku 2001).
- **Obyvatelstvo:** cca 1 660 osob (stav k 1. 1. 2024)
- **Velikost obce:** cca 11,6 km², nadmořská výška 405 – 415 m n. m.
- **Struktura obydlení:** cca 462 domů s trvalou adresou + 22 evidenčních čísel
- **Vybavenost:** obec má základní služby (poštu, školu, kanalizaci, policii, vodovod, plyn), ale chybí tam zdravotnické zařízení. (www.mestyssvatava.cz, 2025)

Významné zdroje znečištění ovzduší

Ve Svatavě a jejím okolí se vyskytují významné zdroje znečištění ovzduší, které vyplývají především z její průmyslové minulosti, dopravní zátěže a lokálních topenišť.

Stacionární zdroje (průmyslové a energetické)

- **Bývalý důlní a průmyslový areál Svatava** – některé objekty jsou stále využívány k lehké výrobě nebo skladování, což může zahrnovat:
 - emise prachu (TZL) z manipulace s materiálem,
 - emise těkavých organických látek (VOC) a NO_x z technologických procesů (v případě provozu spalovacích zařízení).
- **Zbytková kontaminace** starých průmyslových ploch (brownfieldy) může v extrémních případech přispívat ke zvýšené prašnosti při stavebních pracích nebo rekultivacích.

Lokální topeniště (domácí vytápění)

- Významný zdroj zejména v zimním období.
- V řadě domů se stále používají tuhá paliva (uhlí, dřevo).
- Problémem je nižší kvalita spalovaného paliva a zastaralé kotle, které nejsou v souladu s emisními limity (tzv. kotle 1. a 2. emisní třídy).
- Emise: PM₁₀, PM_{2.5}, benzo(a)pyren, CO, SO₂, NO_x

Dopravní zátěž

- Obcí prochází silnice II/210 s relativně intenzivní místní a nákladní dopravou.
- Silniční provoz je významným zdrojem:
 - oxidů dusíku (NO_x),
 - těkavých organických látek (VOC),
 - prachových částic z brzd a pneumatik (PM10, PM2.5),
 - emisí z dieselových motorů,
 - Doprava ve Svatavě navíc probíhá centrálně, chybí obchvat, a zástavba je často v přímé blízkosti komunikací → zhoršení kvality ovzduší.

Železniční doprava

- Trať Sokolov–Kraslice–Klingenthal je vedena přes obec.
- Emise z vlaků jsou menší než ze silnic, ale v případě dieselových vlaků (pokud trať není elektrifikována) může jít o NO_x a částice.

Významné zdroje hluku

Ve Svatavě existuje několik významných zdrojů hluku, které ovlivňují kvalitu života obyvatel. Vzhledem k prostorovému uspořádání obce (protáhlá zástavba v údolí mezi řekou, silnicí a železnicí) je šíření hluku navíc usnadněno terénem a omezenou možností útlumu (např. malým podílem zelených ploch mezi komunikacemi a zástavbou).

Hlavní zdroje hluku

- **Silniční doprava (silnice II/210)**
 - Nejvýznamnější zdroj hluku v obci.
 - Prochází středem obce, hustota dopravy je zvýšená kvůli absenci obchvatu.
 - Tranzitní doprava, včetně nákladních vozidel, způsobuje trvalý hlukový smog.
 - Zpevněný povrch a úzké uliční profily zvyšují odraz hluku od budov.
 - V některých částech dochází ke křížení silniční dopravy s obytnou zónou bez protihlukových opatření.
- **Železniční doprava (trať Sokolov–Kraslice)**
 - Trať vede středem obce a je částečně neoddělena od okolní zástavby.
 - Přestože provoz není extrémně intenzivní, projíždějící dieselové soupravy jsou zdrojem:
 - Hlukových rázů při průjezdu.
 - Vibračního hluku.
 - Nejvíce ohroženi jsou obyvatelé v blízkosti trati a přejezdů.

Atraktivita sídla pro cestovní ruch

Atraktivita městyse Svatava a jeho okolí pro cestovní ruch je podmíněna jak jeho geografickou polohou, tak i krajinou, industriální minulostí a blízkostí významných turistických cílů v regionu Karlovarska a Krušných hor.

Hlavní atraktivity Svatavy a jejího okolí

- **Příroda**
 - Poloha městyse na úpatí Krušných hor a v relativní blízkosti CHKO Slavkovský les (cca 10 km).
 - Údolí řeky Svatavy nabízí možnosti pro:
 - Pěší a cykloturistiku.
 - Procházky a rybaření podél toku řeky.

- Lesnaté okolí poskytuje dobré zázemí pro výlety, relaxaci nebo třeba houbaření.
- **Industriální a technické dědictví**
 - Jak již bylo zmíněno výše, Svatava je bývalé hornické sídlo – nabízí tedy potenciál pro:
 - Průmyslový turismus.
 - Revitalizaci brownfieldů na muzea nebo kulturní prostory.
 - Blízkost Sokolova, kde jsou přístupné vystěhované těžební oblasti, jezera po těžbě (např. Medard) a expozice o hornictví.
- **Strategická poloha**
 - Dobrá dostupnost do okolních lázeňských měst:
 - Karlovy Vary (cca 25 km).
 - Františkovy Lázně, Mariánské Lázně (cca 40–50 km).
 - Leží na železniční trati Sokolov–Kraslice–Klingenthal (DE) – možnost spojení s Německem a využití pro cyklisty, pěší a v zimě i pro běžkaře.

Turistické a sportovní aktivity v regionu

- Cyklostezka Ohře (Cyklostezka č. 6) – blízké napojení v Sokolově.
- Běžkařské trasy a lyžování – např. v Bublavě, Kraslicích nebo na Klínovci.
- Jezero Medard – rekultivované jezero (cca 5 km), s potenciálem pro vodní sporty a rekreaci.

Omezení a slabiny

Faktor	Dopad na atraktivitu
Nedostatek ubytovacích kapacit	 Negativní
Nevyužité průmyslové plochy	 Může odrazovat
Nízká propagace obce	 Negativní
Absence ucelených turistických tras	 Omezený potenciál

Rozvojový potenciál

Faktor	Opatření ve vztahu k sídelní zeleni a mobiliáři
Nevyužité průmyslové plochy	Revitalizace brownfieldů např. na kulturní centra. Revitalizace na parkově upravené plochy a využití pro různé kulturní akce.
Nízká propagace obce	Revitalizace klíčových veřejných prostranství. Více reprezentativní prostory. Zajištění pravidelné údržby zeleně na nejvíce exponovaných místech.
Absence ucelených turistických tras	Rozvoj příměstské rekreace vytvořením spojitého systému cyklotras a pěších okruhů s mobiliářem a značením. V otevřené krajině cesty doplnit o nové výsadby alejí.

b) Rozbor podkladů a terénní průzkumy

Podklady

- Dostupné podklady pro vypracování Návrhu sídelní zeleně v rámci Urbanistické studie Svatava:
 - Pasport ploch zeleně (duben 2025, Ing. Nechanický)
 - Katastrální mapa v .dwg formátu
 - Letecké snímky (ortofoto)
 - Vlastní terénní průzkumy, fotodokumentace a rešerše řešeného území (duben 2025). Následováno vyhodnocením a interpretací aktuálního stavu, které se propsalo do návrhu sídelní zeleně.

Vymezení řešeného území

- Na obrázku níže je od zadavatele **červeně definováno řešené území**. V podstatě se jedná o intravilán k. ú. Městyse Svatava.

Rozbor pasportu ploch zeleně

- Pasport ploch zeleně zpracovaný během dubna 2025 (Ing. Nechanický) zhodnocuje stávající stav a způsob využití veřejně přístupných ploch zeleně v rámci intravilánu obce Svatava. Aktuální stav a náplň každé plochy je podrobně popsána v rámci *Tabulky Pasportu ploch zeleně*.
- Pasport ploch zeleně vymezil v rámci řešeného území intravilánu obce následující funkční typy, jejich počet (resp. počet ploch daného funkčního typu) a celkovou výměru:

Funkční typ	Počet ploch	Celková výměra
Hřbitovy	1	8 706 m ²
Les	12	90 835 m ²
Lesní pozemky	21	919 410 m ²
Ochranná zeleň (luční porosty)	22	488 968 m ²
Parkově upravená plocha	12	18 026 m ²
Zeleň občanské vybavenosti	4	21 172 m ²
Zeleň obytných souborů	7	36 618 m ²
Zeleň podél komunikací	5	47 750 m ²
Zeleň školních zařízení	1	3 518 m ²
Zeleň vodotečí	1	108 254 m ²

Zhodnocení průzkumu

Pozn. převzato z dokumentu Pasport ploch zeleně, duben 2025

- Většina ploch je v průměrném až podprůměrném místy i špatném stavu. Plochy nevyužívají svůj potenciál a v celém sídle chybí zejména výsadby nových stromů. Několik málo vysázených stromů je většinou v podobě stromořadí, ale výběr málo vzrůstných kulovitých javorů (*Acer platanooides 'Globosum'*) a krátkověkých okrasných slivoní (*Prunus cerasifera 'Nigra'*) není jako kostra nové zeleně úplně ideální. Stav zpevněných ploch a pěší cestní sítě v těchto místech je rovněž špatný a mobiliář zejména v podobě laviček většinou chybí zcela.
- Určitě by mělo kromě revitalizace jednotlivých ploch dojít k postupné plošné výsadbě vzrůstnějších druhů stromů v sídle s ohledem na možnosti následné péče o stromy (zejména jejich dostatečné zalivky).
- Naopak hodnotnější plochy jsou ty více přírodní, většinou lesního charakteru, které v zásadě rostou samy bez zásahů člověka v rámci sukcese, a zde by stačilo správné drobnější usměrnění pro eventuální využití těchto ploch třeba k rekreačním účelům.
- Je zde i několik míst, většinou v okrajových částech sídla, s většími stromy, místy v podobě stromořadí, které jsou velmi hodnotné a měla by být prioritou jejich ochrana a případně i podpoření citlivými arboristickými zásahy v dalších letech, jak budou stárnout.

Vlastní terénní průzkumy

Metodika

- Vlastní terénní průzkumy byly provedeny na konci dubna 2025. Bylo projito celé řešené území intravilánu obce. Primárně se průzkum zaměřil na ověření informací v dostupném podkladu Pasportu ploch zeleně, dále na doplnění informací ohledně prostorových vazeb zeleně v sídle a na vlastní doplňující analýzu aktuálního stavu ploch sídelní zeleně v následné návaznosti na zpracování celistvého urbanistického návrhu pro obec. Terénní průzkumy se dále zaměřily na centrální základní plochy zeleně, které mají významný vliv na celkovou urbanistickou kompozici sídla – zeleň vodotečí v centru obce a prostor náměstí.

Fotodokumentace

(Foto z terénních průzkumů, konec dubna 2025, autor: A8000, Ing. Ruby Pavoučková)

c) Vyhodnocení aktuálního stavu systému sídelní zeleně

Zhodnocení vlastního terénního průzkumu

Stav kostry sídelní zeleně:

- *Kostra sídelní zeleně je základní struktura vegetačních prvků především veřejné zeleně v sídelním prostředí. Představuje páteř celkového systému zeleně, která propojuje a zabezpečuje ekologické, mikroklimatické, estetické, a nakonec i rekreační funkce v sídle.*
- V rámci terénního průzkumu bylo zjištěno, že většina **hlavních prvků kostry sídelní zeleně** (lesoparky, louky, parková zeleň, zeleň Památníku, zeleň podél řeky Svatavy a hřbitov) je celkově v průměrném stavu. Kvalitu většiny ploch (vyjma lučních ploch a hřbitova) snižuje fakt, že velká část dřevin těchto ploch je tvořena z náletů (např. lesoparky po okraji intravilánu, okolí řeky Svatavy, zeleň okolí Památníku), kterým pro svůj perspektivní rozvoj chybí údržba a cílené pěstební zásahy. V těchto plochách se nachází také cenné a již dospělé středně i dlouhověké dřeviny, kterým ovšem k provozní bezpečnosti schází arboristické zásahy (např. olšové stromořadí podél řeky, dubové stromořadí na „pahorku“ v ulici Sadová). Zeleň podél řeky Svatavy v centru obce představuje místy hustě zarostlé a špatně prostupné plochy → bariéra středem obce. Vzhledem k lokaci chybí možnosti pobytu a aktivního programu u vody pro obyvatele. V rámci prostoru hřbitova je zeleň tvořena především dvouřadým stromořadím vysokých dospělých tují a travníkovými plochami. Všechny tyto plochy mají ovšem do budoucna velký potenciál – při důkladné probírce náletů, ponechání především perspektivních dlouhověkých druhů a provedení pěstebních zásahů, lokálně s drobným doplněním dalších vegetačních prvků (např. prostor hřbitova) budou z těchto ploch dobré stavební kameny pro celkový systém sídelní zeleně obce.
- V návaznosti na hlavní prvky existují ve Svatavě i **četná stromořadí** (buď přímo stromořadí, nebo zeleň podél dopravních komunikací), která jsou ovšem, jak uvedl i Pasport ploch zeleně, z většiny tvořena krátkověkými, menšími alejovými kultivary stromů, které mohou sloužit pouze jako doplňkové okrasné výsadby, ale ne jako kosterní dřeviny budoucího systému sídelní zeleně z důvodu svých nevyhovujících klíčových vlastností (postrádají dlouhověkost, stabilitu, odolnost...).
- V rámci **doplňkových prvků kostry sídelní zeleně** bylo hodnoceno náměstí a veřejně přístupná zeleň u obytných souborů. Na ploše náměstí se nachází pro budoucí účely využití náměstí nevyhovující velká travníková plocha a dále spíše nahodilé formy různých druhů vegetace – betonové nádoby s trvalkami / letničkami, pár menších stromků, živý plot, liniové květinové záhony. Jako perspektivní solitérní prvek je hodnocen dospělý jírovec maďal vedle hlavního vstupu do kostela. Jelikož se jedná o hlavní reprezentativní veřejný prostor obce je zeleň hodnocena jako nedostatečně reprezentativní a celkově postrádající koncepci, i ve smyslu logické prostorové návaznosti na pěší pohyby po náměstí a konání veřejných akcí. Zeleň okolí obytných staveb je především kombinací travnatých a zpevněných ploch, které doplňuje lokální výsadba stříhaných keřů, ostrůvkovité výsadby stromů (kombinace listnatých a jehličnatých druhů, celkově působí spíše jako nahodilé výsadby či jako lokální snaha o stálezelené odclonění okolí domů od dopravních komunikací). Jako více hodnotné jsou vyhodnoceny zelené pásy tvořené především z náletových listnatých dřevin, které zelené plochy

obytných souborů či okolí ploch sportovní vybavenosti občas lokálně doprovázejí a odcloňují je (např. pás podél západní strany hřbitova, okolí fotbalového hřiště v ulici ČSA).

- **Soukromá zeleň** (zahrady, předzahrádky), která tvoří velkou část ploch intravilánu, nebyla v rámci projektu sídelní zeleně blíže hodnocena.
- **Skladba dřevin v sídle** je hodnocena jako nedostatečně diverzifikovaná a adaptabilní. *Přírodě blízké plochy* svojí druhovou skladbou představují sice kombinaci krátko – středně i dlouhověkých domácích druhů, ale pionýrské dřeviny či příliš husté náletové porosty na mnoha místech i v centru obce potlačují dlouhodobou perspektivu vývoje porostů a pro svůj rozvoj potřebují údržbu. Většina *komponovaných liniových výsadeb dřevin* v obci postrádá klíčové vlastnosti kosterních dřevin sídelní zeleně (dlouhověkost, stabilitu, odolnost) a v budoucnu bude muset být doplněna novými výsadbami z vhodnějších dlouhověkých druhů pro dotvoření odolné kostry sídelní zeleně, která v sobě oba typy dřevin kombinuje.
- **Povrchy ve veřejném prostoru** jsou tvořeny především z asfaltu a různých typů dlažby. Použití těchto nepropustných a málo propustných povrchů ve veřejném prostoru obce má několik negativních dopadů na životní prostředí, klima i na kvalitu života zdejších obyvatel svým estetickým a psychologickým dopadem:
 - Dochází ke zhoršení odtoku dešťové vody do kanalizace, místo podpory lokálního vsaku do půdy, případně i do zásob podzemních vod.
 - Zpevněné nepropustné povrchy dále také více absorbují a zadržují teplo, což je další faktor zvyšující teplotu v městském prostředí, který přispívá k vytvoření efektu tepelného ostrova. Zpevněné plochy také zvyšují prašnost a snižují vlhkost vzduchu. Pro zlepšení mikroklimatu je tak vhodné poměr zpevněných nepropustných ploch v sídle vybalancovat zpevněnými propustnými plochami a plochami zeleně.
- V rámci revitalizace vybraných ploch sídelní zeleně a v rámci budoucího rozvoje pěší a cyklistické sítě je pro podporu lokálního zasakování dešťových srážek a podporu vytváření příznivějšího sídelního mikroklimatu doporučeno využívání propustných materiálů.
- **Mobiliář ve veřejném prostoru** byl po terénním průzkumu vyhodnocen jako nejednotný a na mnoha místech ve špatném stavu, nebo chybějící úplně.
- V rámci budoucího rozvoje vybraných ploch sídelní zeleně a v rámci budoucího rozvoje pěší a cyklistické sítě je nejen z hlediska funkčnosti, ale i celkového dojmu a kvality života ve Svatavě vhodné sjednotit styl mobiliáře, který podpoří vizuální identitu obce ve veřejném prostoru a zvýší komfort využití a frekvenci využití veřejného prostoru zdejšími obyvateli i návštěvníky.

Grafická část viz. Přílohy

- Výkres širších vztahů M 1:10 000 (případně více) – součást odevzdané studie
- Pasport ploch zeleně M 1:5000 (Ing. Nechanický) – vlastní dokumentace

2. Návrh řešení sídelní zeleně v obci

Textová část návrhu

a) Rozvojové uzly a osy systému sídelní zeleně

- **Systém sídelní zeleně** je důležitou součástí prostorového uspořádání obce a významně se podílí na jeho celkové urbanistické kompozici. Základní kompoziční prvek tohoto systému představují tzv. **rozvojové uzly a osy**.
- Pro rozvoj systému sídelní zeleně v obci je nutné prioritně určit klíčové oblasti zeleně, které poskytují nejvíce ekosystémových a ekologických benefitů a služeb, a tím pádem i nejvíce zvyšující kvalitu života v sídle, a dále lokality nejvíce ovlivňující rekreaci a možnosti a způsob trávení volného času zdejšími obyvateli. Tyto oblasti a lokality se nazývají **rozvojové uzly** a představují jádrové části systému zeleně s vysokým potenciálem pro rozvoj, nehledě na jejich aktuální stav.
- Pro následnou propojenost jádrových oblastí a lokalit (rozvojových uzlů) systému sídelní zeleně v obci jsou definovány tzv. **rozvojové osy**. Tyto osy se v rámci sídla zaměřují na propojení rozvojových uzlů skrze zelené spojnice ploch, které mají pomáhat obyvatelům s pěší případně cyklistickou prostupností sídlem nebo jsou ve vazbě na různé formy rekreace, vybavenosti, obslužnosti. V ideálním případě, pokud to prostorové podmínky umožňují, je tato prostupnost zajištěna v co nejmenším kontaktu s motorovými dopravními prostředky.
- Další možné propojení jednotlivých ploch zeleně v sídle je díky **stromořadím**. Samostatné stromořadí se nicméně nerovná rozvojové ose, může být ale její součástí.
- Během rozvoje systému sídelní zeleně je pak přednostní rozvoj potenciálu a kvality právě těchto rozvojových uzlů a os daného sídla s cílem vytvoření spojitého systému zeleně, který zajišťuje prostupnost a umožňuje obyvatelům i v sídle pobyt v kvalitním prostředí tvořeném zelení.
- **V rámci řešeného území (intravilánu) městyse Svatava byly vymezeny následující rozvojové uzly (jádrové oblasti a lokality):**
 1. Nové náměstí a navazující plochy (okolí kostela, okolí úřadu a levý břeh řeky, prostor na protějším břehu řeky Svatavy).
 2. Kulturní a volnočasový areál brownfieldu Přádelny.
 3. Park u vody (lužní les a navazující plochy zeleně nad Přádelnou proti směru toku řeky).
 4. Plocha sportovišť, hřišť a jejich okolí v centru sídla společně s hřbitovem.
 5. Památník a jeho okolí.

A rozvojové osy (spojnice navazujících ploch a pásů zeleně):

1. *Ulice Palackého – Pobřežní – S.K. Neumann a protější břeh ulice Sportovní:* zelená promenáda podél řeky Svatavy, zelená osa propojující Park u vody s areálem brownfieldu Přádelny, s Novým náměstím a jeho okolím a s veřejným prostorem okolí ZŠ a MŠ.
2. *Ulice ČSA – U Přádelny – Podlesí* (zelená promenáda podél náhonu, zelená osa propojující veřejný prostor Marktplatzu, Nového náměstí, plochu sportovišť, hřbitova, areálu brownfieldu Přádelny s Památníkem.

3. *Ulice Sadová – Podlesí – Luční stezka*: Spojující prostor Nového náměstí s Památkem a okružně s rozvojovým uzlem okolo brownfieldu Přádelny.

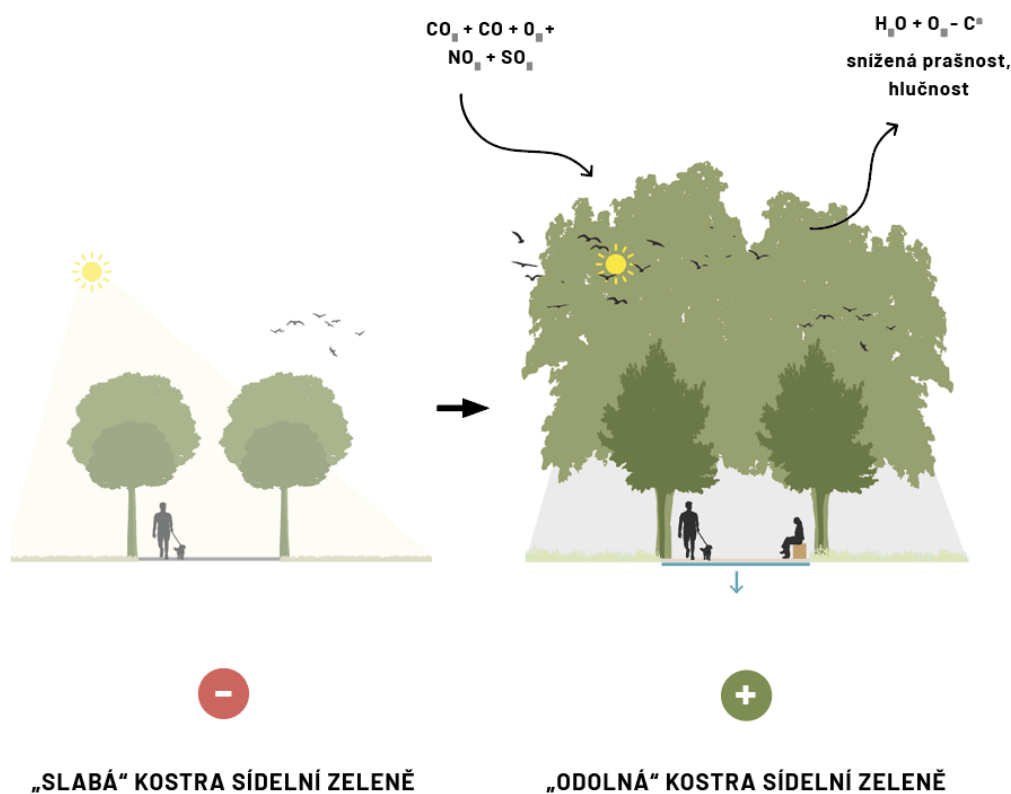
- Rozvojové uzly a osy jsou vymezené na **schématu č. 1**. *Rozvojové uzly a osy systému sídelní zeleně městyse Svatava* viz Přílohy.

b) Návrh systému sídelní zeleně

Principy obnovy a rozvoje sídelní zeleně městyse Svatavy

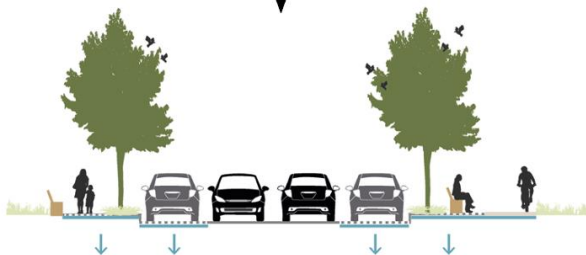
- Definování základních principů práce se sídelní zelení je důležitý první koncepční krok, který v sobě reflektuje především nároky pro obnovu a rozvoj stávajících ploch sídelní zeleně. Tyto nároky vycházejí z předešlé kapitoly ze zhodnocení stávajícího stavu sídelní zeleně, z vlastních terénních průzkumů a ze závěrů formulovaných v dokumentu *Pasport ploch zeleně*.

Hlavní celo-systémové změny v rámci rozvoje sídelní zeleně

- 1 Většina stromů v sídle je spíše krátkověkého charakteru s malým vzrůstem nebo se jedná o náletovou vegetaci, které chybí k plnohodnotnému rozvoji arboristické a pěstební zásahy.
- 2 Nedostatečně diverzifikované a odolné kosterní druhy stromů v sídelní zeleni.

- 1 Postupná výsadba ekologicky a kompozičně vhodnějších druhů stromů tvořících kosterní druhy -> vytvoření vhodných podmínek pro dlouhodobý pobyt ve veřejném prostoru a na parkově upravovaných plochách.
- 2 Postupné vytvoření pestré, odolné a dlouhodobé kostry sídelní zeleně pomocí výsadby vhodných kosterních druhů dřevin.

NEVYHOVUJÍCÍ STANDARD ZELENO-MODRÉ INFRASTRUKTURY

SYSTÉM FUNGUJÍCÍ ZELENO- MODRÉ INFRASTRUKTURY A MOBILIÁŘE

- 1 Nedostatečně adaptabilní skladba dřevin sídelní zeleně. Ve veřejném prostoru převaha zpevněných a málo propustných povrchů.

- 1 Postupná revitalizace systému zeleně a povrchů v rámci ulic a veřejných prostranství - diverzifikované vegetační plochy a prvky, polopropustné a propustné povrchy tvořící provázaný adaptabilní systém ZMI v obci.

Rozvoj stávajících hlavních prvků sídelní zeleně

ZANEDBANÉ PŘÍRODĚ BLÍZKÉ PLOCHY LESNÍHO A LUČNÍHO CHARAKTERU V INTRAVILÁNU

HODNOTNÉ PŘÍRODĚ BLÍZKÉ PLOCHY LESNÍHO A LUČNÍHO CHARAKTERU V INTRAVILÁNU

- 1 Pionýrské dřeviny potlačují rozvojový potenciál dlouhověkých kosterních dřevin.
- 2 Husté a špatně prostupné plochy -> bariéra.
- 3 Nedostatečná vybavenost ploch.
- 4 V okolí luk chybí vyšší dřeviny, např. ovocné stromy, které by tvořily stín.

- 1 Vyčištění ploch od pionýrských dřevin, drobné kompoziční a arboristické zásahy na nosných stromech.
- 2 Zlepšení prostupnosti -> zpřístupnění a lepší využití ploch pro rekreaci.
- 3 Doplnění mobiliáře na vybraná místa.
- 4 Obnova původní variabilní struktury zelené infrastruktury, např. výsadba ovocných alejí.

ZANEDBANÉ PŘÍRODĚ BLÍZKÉ PLOCHY PODÉL ŘEKY

- 1 Hustě zarostlé a špatně prostupné plochy -> bariéra středem obce.
- 2 Vzhledem k lokaci uprostřed obce chybí možnosti pobytu a aktivního programu u vody pro obyvatele.

PLOCHY PODÉL ŘEKY AKTIVNÍ SOUČÁSTÍ VEŘEJNÉHO PROSTORU OBCE

- 1 Vyčištění ploch od pionýrských dřevin, drobné kompoziční a arboristické zásahy na nosných stromech.
- 2 Zlepšení prostupnosti a vybavenosti -> zpřístupnění a využití ploch pro rekreaci, aktivace ohniskových míst doplněním vybavenosti a mobiliáře.

Rozvoj a obnova spojujících prvků sídelní zeleně

LINIOVÉ VÝSADBY (STROMOŘADÍ) - DOPLNĚNÍ STÁVAJÍCÍCH STROMOŘADÍ

U současných stromořadí, které jsou tvořeny odolnými dlouhověkými druhy budou vypadlí či odumírající jedinci vyměněni za nové výsadby, aby se zajistila dlouhodobá správná funkce těchto propojujících prvků.

ZELENÉ KORIDORY A PÁSY - NOVÁ VÝSADBA STROMOŘADÍ

Při doplnění stávající kostry sídelní zeleně o propojující prvky bude v rámci vybraných pásů realizována výsadba nových alejí, které vytvoří přívětivější podmínky pro pěší pohyb po obci a zlepši pobytovou kvalitu ve veřejném prostoru.

PĚŠÍ A CYKLISTICKÉ STEZKY - NOVÁ VÝSADBA OVOCNÝCH ALEJÍ

V rámci plánovaného rozvoje pěší a cyklistické prostupnosti v okrajových částech intravilánu vzniká ideální prostor pro doprovodné výsadby ovocných stromů doplněné lučnými pásy podél nově vzniklých či upravovaných cest a stezek.

Návrh sídelní zeleně

- Rozvoj sídelní zeleně v městysi Svatava by měl vycházet z citlivého propojení stávajících přírodních prvků s urbanizovaným prostředím. Klíčovou roli hraje řeka Svatava, jejíž břehy lze dále kultivovat jako páteřní rekreačně-ekologický koridor s návazností na pěší trasy, pobytové plochy a výsadbou původních druhů dřevin. Význam mají i přilehlé lesy a lesoparky, které lze postupně rozvíjet jako přírodě blízké zelené plochy s možností volnočasového využití, environmentální výchovy i zvyšování biodiverzity a zapojovat je do systému sídelní zeleně města mj. i zlepšením prostupnosti.
- Péče o stávající stromořadí v ulicích, jejich postupné doplňování a výsadba nových stromořadí podporují kvalitu veřejného prostoru, mikroklima a vizuální propojení zelené struktury celého sídla.
- Takto koncipovaná sídelní zeleň posiluje identitu Svatavy jako místa s přirozeným vztahem k okolní krajině i ekologickou stabilitu v urbanizovaném území.
- Návrh sídelní zeleně pracuje s tzv. **základní plochou sídelní zeleně (ZPZ)**.
- **ZPZ podle metodického rámce („Základní plocha zeleně“/„objekt zeleně“)** definována jako „část prostoru, v němž převládá některá z hlavních funkcí zeleně a její projevy jsou v základní ploše homogenní“.
- Jedná se o územně vymezené části obce, kde je zeleň dominantním prvkem a kde převládá například rekreační, ekologická, ochranná či mikroklimatická funkce. Funkční typ (např. stromořadí, rekreační zeleň, izolační pásy) pak upřesňuje, jaký je hlavní účel dané plochy sídelní zeleně.
- Na základě výše popsané definice návrh sídelní zeleně vymezuje, dále rozvíjí a nebo zakládá celkem **17 ZPZ a 3 typy stromořadí**.
- ZPZ jsou v návrhu dělena dle těchto převažujících funkcí:

1. Funkční typy v hlavní funkci

- a. **Les:** Plochy lesních porostů v intravilánu nebo jeho těsném okolí.
- b. **Lesopark:** Plochy zeleně spojující prvky lesa i parku, určené pro rekreaci, s udržovanými cestami a mobiliářem.
- c. **Parky a parkově upravované plochy:** Komponované plochy zeleně, určené pro rekreaci, se zpevněnými cestami a mobiliářem.
- d. **Nábřeží v sídle:** Plochy zeleně podél řeky s parkovým charakterem, se zpevněnými cestami a mobiliářem. Kontinuální prostupnost.
- e. **Louky:** Plochy luční vegetace v příměstské krajině, nepřístupné (nejsou v majetku městyse).
- f. **Ochranná zeleň:** Plochy zeleně podél dopravních komunikací sloužící ke snížení hluku, prašnosti, emisí a vizuálnímu oddělení prostoru.
- g. **Ochranná zeleň – Rekultivované plochy:** Plochy po těžbě v okolí Jezera Medard po rekultivaci.
- h. **Hřbitov:** Plochy zeleně současného hřbitova a zahrady okolo kostela.

2. Funkční typy ve vedlejší funkci

- a. **Reprezentativní veřejný prostor:** Parkově upravené plochy, převaha zpevněných povrchů, vegetace reprezentativního charakteru, kvalitní mobiliář.
 - b. **Zeleň vodotečí:** Přírodě blízké porosty vegetace podél řeky Svatavy ležící mimo centrum města. Kontinuální prostupnost.
 - c. **Zeleň obytných souborů:** Komponované plochy zeleně veřejné nebo poloveřejné, sloužící k odpočinku a rekreaci obyvatel, vybavené mobiliářem.
 - d. **Zeleň sportovních areálů:** Veřejné nebo poloveřejné plochy komponované zeleně s herními prvky (vnitrobloky obyt. souborů), prostorem pro akce.
 - e. **Zeleň školních zařízení:** Plochy komponované zeleně (soukromé) a zeleň veřejného prostoru okolo základní a mateřské školy s mobiliářem.
 - f. **Zeleň dopravních staveb – nová:** Plochy komponované doprovodné zeleně a zpevněné povrchy nově navržených parkovišť.
 - g. **Zeleň dopravních staveb – stávající:** Stávající zeleň a plochy zeleně v okolí železniční tratě.
 - h. **Liniová zeleň – zelené pásy:** Úzké pásy zeleně, podél komunikací a cest, rostoucí pod stromořadími, sloužící k estetickému a ochrannému účelu.
 - i. **Liniová zeleň – luční pásy:** Úzké pásy luční zeleně, podél komunikací a cest, rostoucí pod ovocnými stromořadími, sloužící k estetickému, ekologickému a ochrannému účelu.
- **Stromořadí** jsou v návrhu dělena na tyto typy:
 1. **Stromořadí tvarované:** Uměle vysázené stromořadí, komponovaná výsadba. Vesměs nově navrhovaná nebo mladá stávající stromořadí.
 2. **Stromořadí tvarované, ovocné:** Uměle vysázené ovocné stromořadí, komponovaná výsadba. Nově navrhovaná výsadba v rámci lučních stezek.
 3. **Stromořadí volně rostlé:** – Přirozeně rostlé stromořadí, často jako součást ochranné zeleně nebo podél vodního toku. Vesměs se jedná o stávající stromořadí (v centru obce podél řeky místy tvarované, ale dlouhodobě bez péstebních zásahů, přesah do volně rostlých).

Návrh vegetačních prvků

Dřevinné vegetační prvky (solitérní stromy, skupiny a porosty stromů, aleje)

- V rámci kompozice sídelní zeleně hrají klíčovou roli tzv. *kosterní druhy dřevin*, které plní dlouhodobě dominantní funkci v rámci zeleně a tvoří základní stavební kámen hlavních i spojujících prvků sídelní zeleně (např. parků a alejí). Proto je důležité, aby splňovaly následující charakteristiky:
 - Dlouhověkost (> 120 let)
 - dobrá stabilita,

- odolnost (především dřeviny sázené do zpevněného veřejného prostoru musí dobře odolávat městskému znečištění, suchu, zasolení),
- dostatečná estetická kvalita a architektura habitu,
- vhodnost ke tvarování (např. vyvětvení podchozího / podjezdného profilu – pouze na vybraných místech)
- vysoká ekologická hodnota a ekosystémové funkce.
- Mezi vhodné **kosterní druhy dřevin v rámci obnovy a rozvoje hlavních přírodně blízkých až krajinných prvků sídelní zeleně Svatavy** (lesů, lesoparků, větších parkových ploch a zeleně podél vodních toků) patří:
 - Dub zimní (*Quercus petraea*)
 - Lípa srdčitá (*Tilia cordata*)
 - Buk lesní (*Fagus sylvatica*)
 - Habr obecný (*Carpinus betulus*)
 - Jedle bělokorá (*Abies alba*)
 - Borovice lesní (*Pinus sylvestris*)
 - Javor mléč (*Acer platanooides*)
 - Javor klen (*Acer pseudoplatanus*).
- Jako vhodné **kosterní stromy pro veřejný prostor** (náměstí a plácky, drobné parkové plochy nebo zeleň v centru města a kolem budov občanské vybavenosti) byly vybrány následující druhy:
 - Jilm 'Rebona' (*Ulmus 'Rebona'*) nebo jiné rezistentní kultivary
 - Lípa stříbrná (*Tilia tomentosa*) a lípa srdčitá (*Tilia cordata*) – kultivary vhodné do městského prostředí
 - Dub šarlatový (*Quercus coccinea*)
 - Líska turecká (*Corylus colurna*)
 - Dřezovec trojtrnný 'Inermis' (*Gleditsia triacanthos 'Inermis'*) nebo jiné beztrnné kultivary
 - Břestovec západní (*Celtis occidentalis*) a břestovec jižní (*Celtis australis*) – nižší mrazuvzdornost, spíše pro chráněná stanoviště, kde nehrozí nebezpečí vymrzání.
- Mezi vhodné **kosterní druhy stromů pro spojující liniové prvky systému zeleně** (stromořadí, zelené pásy, okolí pěších a cyklistických stezek v nezastavěných částech řešeného území) byly vybrány následující druhy:
 - Jilm 'Rebona' (*Ulmus 'Rebona'*) nebo jiné rezistentní kultivary – použití pro stromořadí v centru obce
 - Lípa stříbrná (*Tilia tomentosa*) a lípa srdčitá (*Tilia cordata*) – kultivary vhodné do městského prostředí
 - Líska turecká (*Corylus colurna*) – použití pro stromořadí v centru obce
 - Jablň domáci a krajové odrůdy (*Malus domestica*, odrůda např. Sudetská reneta) – použití pro ovocná stromořadí mimo zastavěné území
 - Hrušeň domáci a krajové odrůdy (*Pyrus communis*, odrůdy např. Boscova lahvice, Clappova máslovka) – použití pro ovocná stromořadí mimo zastavěné území
 - Ořešák královský (*Juglans regia*) – použití pro ovocná stromořadí mimo zastavěné území.
- V rámci kompozice sídelní zeleně jsou kosterní druhy dřevin doplněny tzv. *doplňkovými druhy dřevin*. Ty splňují následující charakteristiky:
 - krátko-středněvěké (≤ 120 let)

- většinou výraznější efekt (květ, tvar, plody, podzimní zbarvení)
- vhodné do menších prostorů (úzké ulice, kapesní parky)
- vhodné do skupinových výsadeb
- atraktivita pro faunu (pro hmyz a opylovače, plodící potravu pro ptáky).
- Mezi vhodné **doplňkové druhy dřevin v rámci obnovy a rozvoje hlavních přírodně blízkých až krajinných prvků sídelní zeleně Svatavy** (lesů, lesoparků, větších parkových ploch a zeleně podél vodních toků) patří:
 - Jeřáb ptačí (*Sorbus aucuparia*)
 - Bříza bělokorá (*Betula pendula*)
 - Třešeň ptačí (*Prunus avium*)
 - Hloh obecný (*Crataegus laevigata*)
 - Olše lepkavá (*Alnus glutinosa*)
 - Topol bílý (*Populus alba*)
 - Topol černý (*Populus nigra*).
- Jako vhodné **doplňkové stromy pro veřejný prostor** (náměstí a plácky, drobné parkové plochy nebo zeleň v centru města a kolem budov občanské vybavenosti) a **pro spojující liniové prvky systému zeleně** (stromořadí, zelené pásy, okolí pěších a cyklistických stezek v nezastavěných částech řešeného území) byly vybrány následující druhy:
 - Jeřáb turiňský 'Fastigiata' (*Sorbus x thuringiaca 'Fastigiata'*) – použití pro stromořadí v centru obce v užších prostorách
 - Hloh obecný 'Pauls Scarlett' (*Crataegus laevigata 'Pauls Scarlett'*) – použití pro stromořadí v centru obce v užších prostorách
 - Jeřáb muk 'Magnifica' (*Sorbus aria 'Magnifica'*) – použití pro stromořadí v centru obce v užších prostorách
 - Javor babyka 'Elsrijk' (*Acer campestre 'Elsrijk'*) – použití pro stromořadí v centru obce v užších prostorách
 - Ambroň západní (*Liquidambar styraciflua*) – použití pro stromořadí v centru obce
 - Třešeň ptačí 'Plena' (*Prunus avium 'Plena'*) – použití pro stromořadí v centru obce
 - Trnka obecná (*Prunus spinosa*) – použití pro ovocná stromořadí a zelené pásy mimo zastavěné území
 - Švestka domácí (*Prunus domestica*) – použití pro ovocná stromořadí a zelené pásy mimo zastavěné území
 - Třešeň ptačí a krajové odrůdy (*Prunus avium*, odrůda Karešova, Sam) – použití pro ovocná stromořadí a zelené pásy mimo zastavěné území
 - Střemcha obecná (*Prunus padus*) – použití pro ovocná stromořadí a zelené pásy mimo zastavěné území.

Záhony trvalek a luční plochy

- V rámci koncepce rostlinného sortimentu pro doprovodné záhonové výsadby vycházíme v návrhu z potenciální přirozené vegetace bioregionu, ve kterém Svatava leží. Hlavní inspirací je tedy *bylinné patro bikové a jedlové doubravy* doplněné o druhy prosperující v náročnějším městském prostředí.
- **Klíčové bylinné druhy do trvalkových výsadeb:**
 - Travniny: *Briza media*, *Calamagrostis arundinacea*, *Deschampsia sp.*, *Festuca ovina*, *Luzula nivea*, *Luzula sylvatica*.

- Byliny: vybrané kultivary od druhů *Achillea sp.*, *Dianthus deltoides*, *Geranium sp.*, *Genista tinctoria*, *Salvia sp.*, *Thymus sp.*, *Veronica officinalis*, *Veronica spicata*.
- Cibuloviny: botanické druhy *Convallaria majalis*, *Hyacinthoides non-scripta*, *Muscari armeniacum*, *Scilla siberica*, *Narcissus poeticus*, *Narcissus pseudonarcissus*, *Tulipa sylvestris*.
- **Reprezentativní trvalkové záhony** budou umístěny na exponovanějších místech v centru obce a u důležitých budov. Svou skladbou budou plnit okrasný efekt po celý rok, díky travinám i během zimy. Při komponování bude kladen důraz na jednoduchou údržbu a nároky daných druhů na vhodné stanoviště. Významný efekt budou tvořit cibuloviny, které rozkvétají brzy na jaře, když ještě téměř nic nekvete.
- **Trvalkové záhony přírodního charakteru – smíšené trvalkové záhony** – budou umístěny na méně exponovanějších místech veřejného prostoru v okrajových částech obce, která si stále zaslouží komponované, ale méně náročné výsadby. Přírodě blízká vegetace bude splňovat okrasný efekt, který ale nebude už tak intenzivní jako u trvalkových záhonů v centru obce. Bude brán zřetel na použití vhodných druhů na vhodné stanoviště. Plochy vyžadují pouze extenzivní údržbu, případně lze i jejich vývoj ponechat přirozené sukcesi.
- Zajímavou aktivitou v rámci obce může být i samotné vysazování trvalkových záhonů podle osazovacích plánů. Občané se tak mohou sejít i s dětmi a společně za odborného dozoru vysazovat rostliny. Při této příležitosti mají šanci si popovídat, a zároveň tak i k samotným záhonům získají citovou vazbu.
- Jako nový doplňkový vegetační prvek jsou kolem stávajících a nově zakládaných lučních stezek (pěší a cyklistické trasy) v příměstské krajině doporučeny výsevy *přírodního charakteru ve formě lučních pásů*. Luční vegetace je odolná vůči suchým a slunným podmínkám s minimálními nároky na údržbu. Svou bohatou druhovou skladbou dále také podporuje lokální biodiverzitu.
- Jelikož se jedná o výsevy v příměstské krajině, je nutné využívat druhově pestré osevní směsi, které ve své skladbě mají pouze domácí druhy bylin. Cizokrajné druhy jako je např. sluncovka kalifornská (častá součást lučních směsí) do naší příměstské či volné krajiny nepatří.

Propojenost s krajinou

- Pro efektivní zapojení krajiny do intravilánu obce je klíčové využít přirozené prvky okolního prostředí, zejména pak právě tok řeky Svatavy a přilehlé lesní porosty.
- Podél řeky lze vytvořit pás městské zeleně s pobytovými místy, stromořadími a stezkami pro pěší a cyklisty, který bude zároveň plnit funkci ekologického koridoru a protipovodňové ochrany.
- Do intravilánu je vhodné začlenit přírodě blízké lesní prvky v podobě rozvolněných lesoparků, parkových lesíků, remízků a biokoridorů ve formě stromořadí s podsadbou, které posílí biodiverzitu systému zeleně a zlepší mikroklima sídla.
- Zásadní je také zachování přirozených přechodů mezi městem a volnou krajinou, aby se zabránilo ostrým hranám zástavby – toto je již dnes řešeno v horní polovině území díky zahradám individuální zástavby, které volně přecházejí v les. Na jihu pak bude cílem propojení těžebních krajin s intravilánem obce a vytvoření přírodě bližšího přechodu okrajových ploch k plochám vodním pomocí citlivé rekultivace.

- Principy jsou graficky zobrazené na **schématu č. 2. Propojenost s krajinou** viz Přílohy.

c) Detail 1: Nové náměstí a okolí

Koncepce zeleně Nového náměstí a jeho okolí

- Revitalizace stávajícího náměstí umožní pořádat společenské akce v dostatečně důstojném prostoru. Jelikož se jedná o hlavní reprezentativní veřejný prostor obce je zde vegetace koncipována primárně podle míry plnění estetické funkce. U dřevin byla dalším důležitým kritériem kromě estetiky tolerance vysazení do zadlážděných nebo polopropustných povrchů, tolerance k zasolení a vysychání stanoviště.
 - Nově v prostoru okolo úřadu, kulturního domu, kostela a na protějším břehu vzniknou lokální parky/náměstíčka, které bude stačit jednoduše podpořit drobným mobiliářem a dobře koncipovanými výsadbami.
1. **Stromy na náměstí:** Centrální část náměstí je navržena jako otevřená zpevněná plocha s výsadbami stromů po svém obvodu. Kořenový prostor výsadeb stromů v dlažbě bude chráněn ocelovými kovovými rošty (stromové mříže). Vybrané druhy stromů jsou dlouhověké, jejich v dospělosti široce rozložená koruna a velká listová plocha bude zpříjemňovat pobytové podmínky ve svém okolí. Vhodné stromy pro výsadby na náměstí: Jilm 'Rebona' (*Ulmus 'Rebona'*) nebo jiné rezistentní kultivary, lípa stříbrná (*Tilia tomentosa*) a lípa srdčitá (*Tilia cordata*) – kultivary vhodné do městského prostředí.
 2. **Bosket u knihovny a blízké restaurace:** Pro zpříjemnění pobytových podmínek u řeky Svatavy bude v blízkosti knihovny a restaurace vysázen nový bosket, který vytvoří stín a umožní příjemné venkovní sezení pod korunami stromů i v letních měsících. Vybrané druhy stromů: líska turecká (*Corylus colurna*), dřezovec trojtrnný 'Inermis' (*Gleditsia triacanthos 'Inermis'*) nebo jiné beztrnné kultivary.
 3. **Okrasné trvalkové výsadby:** V předprostoru a okolí významných budov budou na celoroční zpestření navrženy okrasné trvalkové výsadby. Jejich umístění bude pečlivě zváženo, aby netvořily bariéru průchodnosti náměstí a nepřekážely během společenských akcí.
 4. **Zelené dlažby:** V okrajových částech veřejného prostoru v centra obce lze dlažbu nahradit za dlažbu se širší spárou či nášlapy a spáry osázet stálezelenými nízkými trvalkami, které snášejí pošlap a extrémně suché podmínky.
 5. **Mobilní zeleň:** Z důvodu konání společenských akcí v centru obce, na náměstí a v jeho okolí je prioritizována dobrá průchodnost prostoru – výsadby by neměly tvořit bariéru. Některé výsadby, tak lze koncipovat jako mobilní.

Údržba a povýsadbová péče:

- Výsadby na náměstí a v jeho okolí spadají do **I. Intenzitní třídy údržby** (viz. dále).
- **Pro úspěšnost nové výsadby stromů** a dosažení jejich plné ekosystémové a estetické funkce je nutné dbát na dostatečně kvalitní dokončovací, rozvojovou a udržovací péči. Stromy budou po výsadbě určitou dobu trpět povýsadbovým šokem, který lze zmírnit redukcí koruny. Během doby odeznívání povýsadbového šoku je také nutné zajistit dostatečnou závlahu – lepší je zalévat více a méně často (pro omezení rozvoje kořenového systému stromu pouze ve svrchní vrstvě půdy). Velikost závlahové dávky musí být stanovena odborníkem dle konkrétního taxonu a

dle aktuálních stanovištních podmínek stromu, aby naopak nedošlo k vyplavování živin a poškození kořenů stromu. V případě nutnosti je možné stromy také přihnojit dlouhodobě působícím hnojivem, které se aplikuje např. do závlahových prvků (využití hnojiv je vhodné omezit jen na nutnou míru).

- **Rozvojová péče u stromů:** V dalším vývoji stromů je nutné v rámci rozvojové péče pravidelně kontrolovat a případně i usměrňovat vývoj koruny stromu odpovídajícím řezem nebo vyvazováním větví, tak aby byl zajištěn jejich správný pěstební vývoj a provozní bezpečnost.
- **Závlaha:** Závlahu lze koncipovat jako automatickou (nutné odborné navržení AZS), nebo manuální. Pro nové výsadby lze využít také zavlažovací vaky a kruhy, které vodu u kmene dřeviny vypouštějí postupně a snižují tak potřebnou frekvenci zalévání.

d) Vyhodnocení vlivu návrhu na projekt PPO Svatava

- V rámci návrhu sídelní zeleně se koncepčně pracuje také se zelení a mobiliářem umístovaným podél vodního toku Svatavy.
- Umístování mobiliáře podél řeky zvyšuje atraktivitu a využitelnost říčního prostoru pro zdejší obyvatele i návštěvníky. Lavičky, odpadkové koše, stojany na kola nebo pítka podporují delší a pohodlnější pobyt, motivují k rekreaci a zdravému pohybu podél vody. Zároveň napomáhají lepší orientaci a organizaci prostoru, čímž zvyšují celkovou kvalitu veřejného prostranství a posilují vztah obyvatel k říční krajině jako přirozené součásti městského prostředí.
- **Respektování povodňových opatření při umístování mobiliáře** je zásadní pro zajištění bezpečnosti a dlouhodobé udržitelnosti veřejného prostoru. Nevhodně umístěný mobiliář může při zvýšené hladině řeky představovat riziko – být odnesen proudem, způsobit škody na infrastruktuře nebo ohrozit bezpečnost obyvatel. Správné navrhování a ukotvení prvků, případně jejich umístování mimo aktivní záplavové zóny, minimalizuje tato rizika a zároveň umožňuje zachovat funkčnost i estetickou kvalitu nábřeží i v proměnlivých podmínkách.
- Přesné umístění mobiliáře v okolí řeky bude upřesněno tak, aby netvořilo překážku v průtočnosti územím. Detailnější vyhodnocení bude předmětem další fáze dokumentace.
- Žádná z navržených úprav stávajících ploch zeleně podél řeky negativně nezasahuje do průtočné kapacity koryta řeky (resp. nezmenšuje ji).
- V případě umístování nové vegetace budou respektována doporučení správce povodí a brán zřetel na umístění dřevin v území tak, aby při vyšším průtoku vody nevytvořily žádnou překážku.

Grafická část návrhu viz. Přílohy

- Výkres širších vztahů M 1:10 000 (případně více) – součást odevzdané urbanistické studie
- Výkres sídelní zeleně M 1:5000
- Schéma č.1. Rozvojové uzly a osy systému sídelní zeleně městyse M 1:10 000
- Schéma č.2. Propojenost s krajinou M 1:10 000